

Pobunjenički putevi proleterske manjine u kratkom vremenskom periodu – TPTG

(tekst objavljen u prvom delu brošure “Decembarska pobuna u Grčkoj”)

Decembarska pobuna i postpobunjenički razvoj kao deo krize kapitalističkih odnosa u Grčkoj

EPOHALNA KRIZA?

Od sredine sedamdesetih postojala je **trajna svetska kriza reprodukcije kapitalističkih odnosa** u svim njihovim oblicima (političkim, ekonomskim i ideološkim). Onako kako mi to tumačimo, ova kriza je imala dva aspekta: ona je **kriza preterane akumulacije kapitala**, što znači da kapitalisti nisu u stanju da povećaju stopu eksploatacije i redukuju troškove stabilnog kapitala, te tako povećaju stopu profita koja je zahtevana sve većom akumulacijom kapitala; u isto vreme, ona je **kriza legitimiteta**, odnosno kriza političkih i ideoloških formi koji su garantovali disciplinu radničke snage. Mogli bi da pričamo o nesposobnosti kapitala i njegove države da razvije novi globalni proizvodni/društveni model koji bi zamenio posleratni kejnzijanski dogovor, teško pogođen i borbama planetarnog proletarijata i kapitalističkim politikama protiv njega.

Tokom ovog dugog trajanja **krize reprodukcije** postojali su periodi cikličnih depresija. **Uopšteno kapital** je pokušao da se njima bavi na različite načine: menjanjem globalnih institucija i legalnog okvira kretanja kapitala i „liberalizacijom“ tržišta, promovisanjem spoja neoliberalizma i kejnzijanizma putem ratova, smanjivanja plata i institucionalizacije gubitka sigurnosti rada, upotpunjavanjem novih ograničenja, stavljanjem „opasnih klasa“ pod kazneni nadzor i/ili integrišući ih u kreditni sistem kroz politiku „privatizovanog kejnzijanizma“.

Uprkos privremenim oporavcima, krajnji neuspeh svih navedenih strategija, koje su ciljale na odgađanje pogoršavanja krize, pretvorio je tokom dužeg vremenskog perioda krizu reprodukcije u epohalnu krizu, kao što su to mnogi tvrdili.

Tokom zadnje dve decenije, kapital i njegova država bavili su se krizom reprodukcije u Grčkoj putem sukcesivne reforme obrazovanja i sistema socijalne zaštite, promovisanja nesigurnosti uslova rada, stalnim legalnim naporima za disciplinovanje imigranata/kinja i kontrolisanje njihovog protoka, smanjivanjem dodataka, plata i bonusa zamenjujući ih bankarskim dugovima. Sve ove mere usmerene na devalviranje, disciplinovanje i podelu radničke klase i prisiljavanje radnika/ca da plaćaju trošak reprodukcije svoje radne snage nisu uspele u jasnom preokretanju krize ka uspehu kapitala – uprkos činjenici da je tokom perioda između sredine devedesetih i sredine prve decenije dvehiljaditih kapital uspeo da poveća stopu eksploatacije i proširi svoju profitabilnost. U Grčkoj kriza reprodukcije se najeksplicitnije manifestovala kao kriza legitimizacije kapitalističkih odnosa, bilo kroz stalnu krizu u obrazovanju tokom zadnjih trideset godina (potražite naš tekst o štrajku nastavnika iz 2006. i studentskom pokretu 2006-07) ili još više kroz decembarsku pobunu. Pobuna je bila jasan izražaj proleterskog besa usmerenog protiv života koji je sve više postajao devalviran, nadgledan i otuđen. Ipak, decembarska kriza ne može direktno da

se poveže sa nedavnom depresijom koja je u Grčkoj počela da se manifestuje tokom septembra 2008.

POBUNA: NJENA KLASNA KOMPOZICIJA

Nećemo ovde da opisujemo u detalje različite stvari koje su se dogodile tokom pobune, pošto smo to radili na drugim mestima. Što se tiče klasne kompozicije pobune, ona je varirala od srednjoškolaca/ki i studenata/kinja do mladih, uglavnom nestalnih, radnika/ca iz različitih sektora poput obrazovanja, izgradnje, turističkih i zabavljачkih usluga, transporta, čak i medija. (Naravno, nije lako da se razlikuju studenti/kinje od privremeno zaposlenih radnika/ca). Što se tiče fabričkih radnika/ca ne može da se uradi precizna procena njihovog individualnog učešća u neredima, pošto nisu poznati nikakvi izveštaji sa radnih mesta tog tipa. Neki/e od studenata/kinja i radnika/ca su bili druga generacija imigranata (uglavnom Albanaca, iako je bilo nekih imigranta i drugih nacionalnosti). Takođe, bilo je i mnogo starijih radnika/ca sa manje ili više stabilnim poslovima, ali oni/e su ipak bili/e manjina. Neki od studenata koji su učestvovali u neredima, pripadali su fudbalskim huliganima. Na kraju, ali ne i najmanje važno, moramo da pomenemo učešće „lumpen“ proletarijata, poput džankija, uglavnom tokom prvih dana pobune. Uopšteno, upravo ovi delovi klase koji su direktnije doživljavali nasilje državnog nadgledanja i propadanje radnih uslova, bili su aktivniji u pobuni. Sa druge strane, mnogi/e stariji/e radnici/e koji/e su upravo počeli/e da osećaju takozvanu „finansijsku krizu“ (otpuštanja, smanjivanja plata, itd.) imali/e su dosta simpatija prema paljenju banaka i državnih zgrada, ali uglavnom su bili/e pasivni/e.

Bilo bi interesantno da se doda da zbog šarenog sastava mnoštva i njegovog nasilja, mnogi političari (čak i neki/e organizovani/e anarhisti/kinje) smatrali su ga previše „nekontrolisanim“ i distancirali su se posebno od onoga što se dešavalo trećeg dana pobune kada je nasilje doseglo svoj vrhunac. Učešće velikog broja imigranta/kinja u pobuni zahteva dodatno obaveštenje. Ulivanje mnoštva balkanskih imigranata, posebno Albanaca/ki, tokom zadnjih dvadeset godina, značajno je promenilo sastav radničke klase u Grčkoj. U isto vreme, zbog imigracione politike grčke kapitalističke države, cela generacija mladih imigranata, uglavnom Albanaca/ki, koji su rođeni i odrasli u Grčkoj, ne smatraju se grčkim građanima/kama.

Legalizacija imigranata/kinja nije poželjna zato što, za kapital i njegovu državu imigranti/kinje su potrebni/e samo kada čine nezaštićenu, jeftinu i poslušnu radnu snagu. Takozvani proces „legalizacije“ u Grčkoj i drugim zemljama, dugo je za kapital i njegovu državu smatran nužnim kako bi se kontrolisao i pratio imigrantski priliv. Zato čak i druga generacija imigranata/kinja ne može lako da dobije zelenu kartu; naprotiv, oni/e moraju da svakih (najviše) pet godina dokazuju svoju „sposobnost“ da ostanu i rade u zemlji i naravno oni/e nemaju pravo da glasaju. Da me pominjemo kako su njihovi radni uslovi najgori što se tiče plata i socijalne zaštite. Ali uprkos rasizmu, koji ima i društveno i državno poreklo, većina imigranta/kinja druge generacije su poprilično dobro integrisani, pogotovo Albanaca koji čine većinu opšte imigrantske populacije.

Druga generacija Albanaca/ki su dobro uklopila sa ostatkom domaćih demonstranata. Oni/e su se osećali „ugodnije“ u učešću u sukobima sa pandurima, u napadima na državne zgrade i banke, te u krađama, zajedno sa grčkim mladim proletarijatom, od

ostalnih imigranata/kinja, uglavnom Azijaca i Afrikanaca, koji i dalje žive na ivici, izolovani u svojim etničkim zajednicama. Za njih, bilo je lakše i manje riskantno da učestvuju u neredima putem krađe ili posećivanja otvorene okupacije Nacionalnog tehničkog univerziteta u centru Atine, gde žive njihove velike zajednice u oblastima koje sličje getoima; kada su neredi eksplodirali u „njihovom“ komšiluku, to je bio način na koji su oni njima „doprineli“. Oni su doživeli najnasilniji napad i od policije i putem medijske propagande.

Oni su predstavljeni kao „razbojnici“ i „lopovi“, a u nekim slučajevima protiv njih su se organizovali pogromi, od strane fašista i pandura u civilu.

POBUNA: NJEN KARAKTER I SADRŽAJ

Pobunjenici/e koji su se susreli na ulici i okupacijama, privremeno su nadomestili njihove razdvojene identitete i uloge koje im je nametnulo kapitalističko društvo, pošto se nisu sreli kao radnici/e, studenti/kinje, učenici/e ili imigranti/kinje, već kao pobunjenici/e. Svi oni možda nisu koristili proleterijski jezik, ali ono što oni zaista jesu uradili jeste da su stvorili proleterijske zajednice borbe protiv države i kapitala. Spontani i nekontrolisani karakter pobune precizno je pokazan nepostojanjem bilo kakvih političkih ili ekonomskih zahteva, potpunim negiranjem politike i sindikata. Pokazalo se da je ovo bila snaga pobune: činjenica da je bilo nemoguće da se reprezentuje, kooptira ili manipuliše putem političkih mehanizama koji bi se cenkali sa državom. Vanparlamentarne levičarske organizacije koje su učestvovala u okupaciji Pravnog fakulteta pokušale su da nametnu neke političke zahteve (koji su se kretali od razoružanja policije i ostavke vlade do davanja beskamatnih hipotekarnih kredita), ali niko nije obraćao pažnju na njih.

Sada ćemo da izvučemo citat iz našeg prvog osvrta na pobunu koju smo napisali krajem januara: *„Zaključujući na osnovu slogana i napada na policiju, bio je dominantan snažan antipolicijski sentiment tokom trajanja pobune. Panduri su predstavljali vlast i posebno brutalnost i aroganciju vlasti. Ipak, kao simboli određene moći – moći novca, moći da se nametne eksploatacija rada i prodube klasne linije koje dele grčko društvo – napadane su, spaljivane i okupirane velike radnje, banke, kao i državne zgrade (većnice, opštinske zgrade, ministarstve). Tako, možemo da pričamo o dominantnom i raširenom antipolicijskom, antidržavnom i antikapitalističkom osećanju. Čak su i levičarski intelektualci obznanili klasni element pobune, a neke mejnstrim novine su priznale da se „bes mladih ljudi“ nije izražavao samo zbog policijskog nasilja. Panduri su pre bili najuočljiviji i najsiroviji deo ledenog brega koga čine vladini korupcioni skandali, država koja nameće sigurnost i nadgledanje – još više ojačana nakon Olimpijskih igara 2004 – koji se ne ustručava od hladnokrvnog pucanja, stalnog napada na plate, uvećanja troškova reprodukcije radničke klase putem postepenog uništavanja ranijeg penzionog i zdravstvenog sistema, pogoršavanje radnih uslova i povećanje nesigurnih poslova i nezaposlenosti, opterećivanje prekomernim radom nametnutim srednjoškolicima i studentima, ogromno uništavanje prirode, glamurozna fasada koju čine apstraktni objekti žudnje u molovima i u TV reklamama, dostupni samo ukoliko trpiš ogromnu količinu eksploatacije i anksioznosti. U prvim danima revolta u vazduhu su skoro mogli da se osećte svi ovi razlozi, a potom je usledila velika količina tekstova, članaka i pamfleta, koje su pisali bilo pobunjenici/e bilo simpatizeri/ke i „komentatori/ke“ kako bi objavili da postoji i „nešto dublje“. Ovo „dublje“ o kome su svi govorili bila je*

potreba da se prevaziđe individualna izolacija od stvarnog, komunalnog života (gemeinwesse), izolacija koju su stvorili svi prethodno navedeni istorijski razlozi.“ Šest meseci kasnije i dalje nam je važno da stavimo naglasak na ovo poslednje pošto mnogi/e drugovi/ice iz inostranstva misle da je pokret samo napadao pandure i institucije kontrole – „vrh ledenog brega“. Pobunjeničko iskustvo bilo je više od toga. Ono je bilo zajednička aktivnost izbijajuće subverzivne prikrivene tendencije koja zna da, pored oblasti same neposredne proizvodnje – škola, porodica, konzumacija, politika, zatvor i policija čine proizvodnju i reprodukciju klasa. Pobunjeničko iskustvo, otelotvorena zajednica borbe protiv normalizacije – u kojoj jedna devijantna individua postaje posrednik druge devijantne individue, stvarno društveno biće – posredovalo je emocije i misli i stvorilo je proletersku društvenu sferu. (3 – 3 T) Ova otvorena oblast jeste neophodna pretpostavka prelomnog trenutka društvene subverzije: komunizacije sredstava proizvodnje i razmene. Ali ovaj prelomni trenutak, tačka bez povratka, nikada nije dosegnut. Na kraju, ovo je bio samo pobunjenički pasaż proleterske manjine u kratkom vremenskom periodu, a ne revolucija. Ipak, osećaj da je tu u svemu postojalo „nešto dublje“, ideja da se tema koju su pobunjenici/ce postavili/e tiče svakoga, bili su toliko dominantni da ona sama objašnjava bespomoćnost opozicionih partija, levičarskih organizacija, čak i nekih ranije pomenutih anarhista/kinja.

Pošto su srednjoškolci i studenti bili tako značajan subjekt pobune, treba da budemo analitičniji u vezi sa količinom pretrpanosti radom koja im je nametnuta, koju smo pomenuli ranije. Obrazovanje, kao glavna kapitalistička institucija koja oblikuje, kvalifikuje i izmešta robu radne snage u stalno razvijajućoj kapitalističkoj podeli rada, u studentskoj populaciji u Grčkoj se razvijala od 60-ih. Ovakav razvoj je doveo do novih „opštih“ zahteva, očekivanja, šanseiza društvenu pokretljivost i individualnu „uspešnost“. On je takođe vodio ka akumulaciji tenzija i kontradikcija, frustracija i individualnih „neuspeha“ (takođe zvanim „neuspesima školskog sistema“). Masovna proizvodnja očekivanja (i njemu odgovarajući porast proletera/ki sa belim kragnama i novog sitnoburžoaskog sloja tokom 70-ih i 80-ih) prouzrokovana demokratizacijom i širenjem obrazovanja stvorilo je neizbežnu strukturnu krizu u hijerarhijskoj podeli rada i krizu discipline i smislenosti u školi; drugim rečima, krizu legitimiteta koja je snažno pogodila državno obrazovanje. Bez obzira kako zoveš ovu krizu – „krizom legitimiteta“, „krizom odabirne/izmeštajuće uloge obrazovanja“, „krizom očekivanja“ ili „krizom odgovaranja kvalifikacija poslovnim mogućnostima“ – istina je da je kriza ozbiljno usmeravala obrazovanje, a kao što je nedavni studentski pokret iz 2006/07 pokazao, ovakva situacija je eksplodirala. Pokret i pobunu je moguće razumeti ukoliko ih posmatramo kao izraze nakupljenog nezadovoljstva koje je doživljavala cela generacija omladine radničke klase od prethodnih reformi iz devedesetih. Ove reforme su pomogle u nametanju sve većih radnih normi u školi i u oblasti odgovarajućeg platnog rada. Ova generacija nije mogla da bude zaustavljena u izražavanju svog nezadovoljstva životom koji sve više karakteriše nesigurnost i strah. U isto vreme, oni su se bunili protiv svakodnevne aktivnosti koja je podsećala na svaku drugu vrstu rada. Ovaj revolt protiv studentskog rada ojačan je značajnim brojem studenata/kinja koji/e su već iskusili/e direktnu eksploataciju i otuđenje kao pravi plaćeni/e radnici/e.

NEKI OBLICI ORGANIZACIJE KOJI SU PROIZIŠLI IZ POBUNE

Od prvog dana pobune, u Atini su okupirana tri univerzitetska centra, te su efikasno korištena kao „crvene baze“ pokreta iz kojih su organizovane subverzivne akcije i u kojima su pobunjenici/e tražili/e utočište, ukoliko je to bilo neophodno. Okupacije su završile tačno pre Božića. Kroz direktnu komunikaciju sa ovim okupacijama, postepeno se javilo nekoliko lokalnih skupština, vezano sa okupacijama javnih zgrada u nekim komšilucima. Kao što smo rekli u istom gore pomenutom tekstu: *„U svim ovim okolnostima, nova zajednička karakteristika bio je pokušaj da se pobuna „otvori“ ka komšilucima. Ove skupštine su shvatane kao „komšijske borbene skupštine“ ili „narodne skupštine“, kako su nazivane. U većini slučajeva javljala se jasna tendencija unutar ovakvog društvenog „otvaranja“, posebno kako se pobuna gasila. Jedna tendencija je želela da organizuje zajednicu borbe (borbenu zajednicu) šireći teme pobune, druga je preferirala vrstu aktivnosti koja je bila više orijentisana ka bavljenju sa lokalnim problemima na redovnoj bazi. Na početku, skupštine su delovale poprilično inovativno i živo. Nije postojala formalna procedura donošenja odluka ili odlučivanja većine, a inicijative su ohrabrivane. Ipak, krajem januara, okupacije zgrada – bilo javnih, sindikalnih ili opštinskih – više se nisu širile... Bilo je mnogo simpatija i interesa za pobunjenike/ce ali malo aktivnog uključivanja od strane ‘stanovništva’ “. Neke od ovih skupština i dalje traju, ali sa sve manje i manje uključenih ljudi i to uglavnom aktivista. Njihov glavni interes danas jeste izražavanje solidarnosti sa onima koje progoni država i sa imigranitima/kinjama, odbrana okupiranih prostora u gradu, kao i organizacija nekoliko aktivnosti povezanih sa trenutnim borbama (npr. novi pokret protiv autoputeva).*

SPEKTAKULARNA RAZDVOJENOST ORUŽANE „BORBE“

Potreba da se politički posreduje proleterskim besom, čak i ukoliko se radi o oružanom posredovanju, nije nešto što je proizašlo iz same borbe, već je bilo nešto što je nametnuto borbi spolja i naknadno. Na početku, desila su se dva napada takozvane „oružane avangarde“, 23.decembra nakon vrhunca pobune i 5.januara, kada je živost pobune bila na ivici. Iz proleterske perspektive, čak ukoliko ovi napadi nisu organizovani od same države, činjenica da smo nakon mesec dana svi postali posmatrači ovih „činova za primer“, koji uopšte nisu bili deo naše zajedničke prakse, bila je sama po sebi poražavajuća. „Naoružana avangarda“ izbegava da prizna da ne samo da nisu oni bili ti koji su prvi napali policiju, već takođe i da „naoružana avangarda“ nikada i nigde nije uspela da prisili policiju da bukvalno nestane sa ulica i da prisili pojedinačne policajce da ne smeju nekoliko dana sa sobom da nose svoje službene legitimacije; oni izbegavaju da priznaju da su prevaziđeni pokretom. Tvrděći da postoji „potreba za nadgradnjom“ nasilja, takozvana „oružana avangarda“ suštinski pokušava da obezvredi društveno i geografski difuzno proletersko nasilje i kršenje zakona – ono je suštinski suprotstavljeno „oružanoj avangardi“ unutar pokreta i dok god se nastavlja nikakav intervencionizam „nadgradnje“ stvari neće pronaći plodno tlo. Na ovakvoj bazi oružana borba se udružuje sa državom: oboje su izazvane proleterskom subverzivnom aktinošću, čije nastavljanje predstavlja pretnju egzistenciji i jednog i drugog.

Proleterska subverzivna aktivnost kroz pobunu je zadobila privremenu, ali ne i površnu pobedu: neposlušnost koja je mesec dana slabila državu bezbednosti/kontrole i dokazala da mi možemo da menjamo odnose moći. Ovo je postalo moguće pošto su se pobunjenici/e usmerili/e na društvene odnose u kojima su prisiljeni da žive, nešto što nikakva „naoružana avangarda“ nije u stanju da uradi. Uzimajući u obzir širinu i

intenzitet decembarskih dešavanja, represivni državni aparat se u praksi pokazao slabim. Pošto su morali da se bave ne samo mecima i granatama, već i delegitimizacijom institucija kontrole, neslavna nulta tolerancija jednostavno se pretvorila u toleranciju spram pobunjeničkih aktivnosti. Kontranapad države u stvari mogao je da bude uspešan u januaru samo onda kada je iskoristio operacije „naoružane avangarde“: prvo na ideološkom nivou, izjednačavajući ubistvo od strane države sa ranjavanjem pandura iz inerventne jedinice, tako ponovo dajući legitimitet policiji i bezbedonosno/nadziračkoj državi uopšte, i drugo, pojačavajući svoju represiju na operativnom nivou. Čak su eksploatisali samo mesto napada (Egzarhiju) predstavljajući pobunu kao spektakularnu borbu između policije i „anarhista“, kao grotesknu i banalnu predstavu izvedenu u policijom getou.

Kako je pobuna umirala, usledio je značajan porast napad usmerenih na banke i državne zgrade od strane nekoliko grupa, koji ne mogu da budu stavljeni u istu kategoriju sa „delima“ „naoružane avangarde“, pošto većina njih nije tvrdila da je na čelu aktuelnog pokreta (iako ne znači nužno da nisu imali prvoborački, arogantan stav). Ipak, povratak „naoružane avangarde“ započeo je početkom juna, pogubljenjem policajca iz antiterorističke jedinice, kad je oslabilo čak i sećanje na pobunu, dajući izgovor da se militarizam i eskalacija čistog nasilja predstave kao privlačna alternativa (malom?) delu onih koji su učestvovali u pobuni, ukoliko ćemo da sudimo po političkoj toleranciji spam ove akcije unutar antiautoritarnog miljea. Ograničena klasna kompozicija pobune, njeno ograničeno širenje van granica delegitimizacije bezbedonosno/nadgledačke države i postepeno slabljenje nekoliko komunalnih projekata u centru i predgrađima – uglavnom Atine – doveo je do razmahivanja odvojene vrste slepog nasilja koje je više ličilo na opasnu karikaturu „borbe“ nego na njenu zamenu. Kako su određeni važni subjekti pobune polako napuštali pozornicu (srednjoškolci/ke, studenti/kinje, imigranti/kinje), njen društveni sadržaj je postajao sve slabiji, a politički identiteti su ojačali, kao što to i ranije bilo uobičajeno. Nasilje „naoružane avangarde“, čak i u svojoj naivnom i nihilističkom obliku, jeste samo jedan od tih političkih identiteta, identiteta koji se javljaju **u dobu opšte krize reprodukcije u kojoj država i kapital nisu u stanju da ponude socijaldemokratski tip „lečenja“ kako bi zacelili rane pobune**. Sada nam nije važno da sumnjamo u identitet ubica sa besmislenim ali indikativnim imenom „Revolucionarna sekta“; ono što nas u određenoj meri brine jeste politička tolerancija spram njih, uzimajući u obzir da je ovo prvi put da u kontekstu grčke „naoružane avangarde“ ne postoji ni mrvica čak ni dobre stare „za narod“ lenjinističke ideologije, već umesto toga tu je samo antidruštvena, nihilistička žeđ za krvlju. Kriza neoliberalizma kao određena faza kapitalističke akumulacije i legitimizacija krize izgleda da vodi ka još dubljoj krizi (čak i ka ozbiljnim znacima društvene dekompozicije), bez i jednog znaka povratka reformizma.

Čak i skorašnji neizborni uspeh vladajuće partije, udružen sa visokim procentom izborne apstinencije (najvišem ikada do sada u tako snažno politizovanoj zemlji poput Grčke), koji je bio indirektan rezultat legitimizacije krize što ju je pobuna izrazila i produbila, nije dovelo ni do jednog ustupka od strane države. Sa svim svojim sopstvenim ograničenjima, pobuna je učinila još vidljivijim mogućnosti kapitalističke integracije. Slogan „komunistička ili kapitalistička civilizacija“ izgleda više nego ikada pravovremen.

POBUNA, RADNA MESTA I VELIKI SINDIKATI

U raspravi o razlozima zašto se pobuna nije proširila na mesta platnog rada – pitanje koje su često postavljali/e drugovi/ice iz inostranstva – moramo prvo da budemo analitičniji o određenim segmentima proletarijata. Iz našeg empirijskog znanja, radnici/e koji mogu da se opišu kao „radnici/e sa stabilnim poslom“ ili radnici sa relativno obezbeđenim položajem su imali poprilično ograničeno učešće u pobuni, ukoliko su uopšte učestovali. Za one od njih koji jesu učestovali u pobuni, pokušaj da se ona proširi na njihovo radno mesto bi značio uključivanje u divlje štrajkove van i protiv sindikata, pošto sindikati sazivaju i kontrolišu većinu štrajkova, iako je njihov ugled već dugo podriven. Zadnjih dvadeset godina sazivani su mnogi štrajkovi u javnom sektoru (obrazovanje, socijalne usluge, neka ministarstva). Ove prošle borbe otkrile su da radnici/e nisu bili/e u stanju da stvore autonomne oblike organizacije i da omogućće pojavu novih sadržaja van sindikalnih zahteva. Što se tiče okupiranja radnih mesta, takve aktivnosti su preduzimane samo u odbrambenim borbama protiv zatvaranja ili izmeštanja, uglavnom u tekstilnoj industriji.

Ali čak i to, kao i većina štrajkova, u prethodnim godinama je uveliko bilo poraženo u ispunjavanju zahteva. Pored svega toga, kapitalizam u Grčkoj karakteriše niska koncentracija kapitala sa mnogim malim firmama u kojima rad čak i manje od deset ljudi i u kojim gotovo da ne postoji nikakav sindikalni oblik. Jedna od glavnih tema pobune, odnosno, platni/e radnici/e sa privremenim poslom, koji uglavnom rade u takvim firmama, ne doživljavaju sebe kao deo terena proletherske moći i mobilizacije i u većini slučajeva oni/e nisu vezani/e za svoje poslove. Moguće da je upravo sindikalna nesposobnosti ili čak nesprennost za mobilizaciju u toj oblasti učinila da mladi radnici/e sa privremim poslovima preuzmu ulice. Štaviše, kao što smo i ranije rekli, prva urbana pobuna u Grčkoj bila je, kao i sve ostale moderne urbane pobune, nasilna erupcija delegitimizacije kapitalističkih institucija kontrole i, još važnije, kratkotrajno iskustvo komunalnog života suprotstavljenog razdvojenosti i življenog van radnog mesta – sa značajnim izuzetkom univerziteta i opštine Agios Dimitrios (Aghios Dimitrios). U slučaju radnika/ca sa privremenim poslovima, širenje pobune na njihova radna mesta bi značilo divlji štrajk i okupaciju i ništa više od toga. Sigurno, uzimajuću u obzir date praktične mogućnosti i njihove subjektivne sklonosti, takvo proširenje bilo je ujedno i nemoguće i nepoželjno.

Ipak, mnogi pobunjenici/e shvatili/e su ova ograničenja i pokušali da naprave takav skok. Okupacija centralnih kancelarija Generalne konferencije rada Grčke (GSEE) nastala je iz ovakve potrebe, kao i iz potrebe da se podrije medijska prezentacija pobune kao „protesta mladih na račun radničkih interesa“.

Pored toga, ono je ponudilo mogućnost da se razotkrije sama saboterska uloga GSEE u pobuni. Inicijativa je preduzeta od strane članstva sindikata kurira koji su uglavnom antiautoritarni. Ipak, tokom okupacije postalo je jasno da čak ni verzija sindikalizma zasnovana na članstvu (članačkoj bazi) ne može da se poveže sa pobunom. Postojale su dve tendencije, mada ne jasno izdvojene, čak i na pripremnoj skupštini: radničko-sindikalna i proletherska. Za one iz prve tendencije okupacija je trebala da ima jasno „radnički“ karakter kao suprotstavljen takozvanom omladinskom ili „metropolskom“ karakteru pobune, dok su oni/e u drugoj tendenciji okupaciju videli samo kao jedan deo pobune, kao šansu za napad na još jednu instituciju kapitalističke kontrole, kao tačku susreta za srednjoškolce, studente/kinje, nezaposlene, platne radnike i imigrante/kinje, odnosno kao još jednu zajednicu borbe u kontekstu opštih nemira. U stvari, sindikalno-radnička tendencija je pokušala da iskoristi okupaciju pre kao

instrument u službi gore pomenutog sindikata i ideje baznog sindikalizma nezavisnog od političkih uticaja. Ovo nije uspelo. Zato su neki od njih ostali tamo samo dva dana.

Što se tiče ostatka „nezavisnih“ levih sindikata, stvari su bile još i gore. Bila je samo jedna skupština sindikalaca na Pravnom fakultetu 10. decembra na kojoj je nekoliko levih birokrata naglasilo potrebu za „političkom perspektivom“ pobune, odnosno političkim i sindikalnim posredovanjem izraženim listom uglavnom populističkih zahteva. Oni su odbili svaki predlog nasilnog oblika akcije i pompezno pozvali na vanredne generalne skupštine i agitaciju za generalni štrajk na radnim mestima za nedelju dana – nepotrebno je reći da tako nešto nije ni pokušano.

U januaru, medijski radnici/e koji/e su aktivno učestvovali u pobuni okupirali su kancelarije korporativnog novinarskog sindikata. Sindikat urednika dnevnih novina Atine (ESIEA) je glavni novinarski sindikat u Grčkoj. On uključuje novinare iz glavnih atinskih časopisa, od kojih su mnogi u isto vreme i poslodavci zato što su TV producenti ili suvlasnici u časopisima, dok on isključuje one novinare koji rade za privremene ugovore ili su zaposleni kao „slobodnjaci“. Okupacija ESIEA se široko fokusirala na dve teme: prvo, na odnose na radu i široko rasprostranjenu privremenost u medijskoj industriji, kao i fragmentisani oblik sindikalnog organizovanja medijskih radnika/ca; drugo, kontrola informacija od zvaničnih medija, način na koji je pobuna „obrađena“ sa njihove strane i kako bi pokret mogao da proizvodi kontrainformacije.

Po završetku okupacije isti ljudi su stvorili skupštinu medijskih radnika/ca, studenata/kinja i nezaposlenih koja je organizovala seriju akcija na različitim radnim mestima protiv otpuštanja ili pokušaja otpuštanja i „obrađivali/e“ su demonstracije i druge aktivnosti pokreta na način koji je bio suprotstavljen dominantnoj propagandi. Mnogi članovi ove skupštine su bivši studenti/kinje Fakulteta masovnih medija i komunikacije i učestvovali su studentskom pokretu protiv reformi univerziteta tokom 2006-07, dok su neki od njih pokušali da stvore novi sindikat koji bi uključivao sve radnike/ce u medijima iz prethodnih godina. Trenutno su radnici/e u medijima organizovani/e u 15 različitih sindikata (fotografi, novinari, kamermani, koji se bave crkvenim stvarima, itd). Ideja je da se stvori sindikat koji će da uključuje sve radnike/ce, bez obzira na njihovu poziciju, od čistača/ica do novinara, i bez obzira na njihov poslovni ugovor, od trajno zaposlenih do „slobodnjaka“. Nedavno su pokušali da koordinišu svoje aktivnosti sa otpuštenim radnicima/ama časopisa „Eleftheros Tipos“ (Eleftheros Typos).

Dvadeset i drugog decembra u Petraloni, starom radničkom atinskom naselju, čistačica imigrantkinja iz Bugarske, Kostantina Kuneva, generalna sekretarica sindikata čistača (PEKOP), bila je žrtva napada plaćenika koga su unajmili šefovi i koji su bacili na nju živu sodu dok se vraćala kući sa posla, na željezničkoj stanici ISAP javnog prevoza (Atina-Pireaus električni vozovi). Ona je ozbiljno povređena, izgubila je jedno oko i glas i još je u bolnici. Vredno je pomena da je ona takođe posetila okupaciju GSEE pošto su je njene prethodne aktivnosti dovele u sukob sa birokratskim vođstvom sindikata. Napad na Konstantinu se desio par dana nakon završetka okupacije GSEE-a i to je bio razlog zašto se desila takva nezapamćena mobilizacija ljudi. Nakon napada, formirana je „skupština solidarnosti“ koja je koristeći taktike direktne akcije organizovala seriju akcija (okupaciju sedišta ISAP, sabotaze mašina za karte kako bi redovni putnici putovali besplatno, demonstracije). Skupština je, uprkos svojim unutrašnjim podelama, odigrala važnu ulogu u

inspirisanju značajnog pokreta solidarnosti koji se raširio kroz Grčku zahtevajući ne samo gonjenje krivaca i podstrekivača, već takođe i rušenje svih podugovora. Ovde treba da dodamo da je naručivanje čistačkih usluga postalo norma za kompanije javnog sektora i ove kompanije više ne zapošljavaju čistače/ice. Ugovarači su sada poslodavci hiljadama čistača/ica, uglavnom imigrantkinja, koje čiste stotine javnih mesta, bolnica, železničkih stanica, škola, univerziteta i drugih javnih zgrada. Ipak, što se tiče karaktera zaposlenja u čistačkom sektoru, ono je uvek bilo privremeno i do nedavne prošlosti smatrano je da je normalno i prorodno da žena bude čistačica ili domaćica. Štaviše, izjednačavajući podugovore ili privremeno zaposlenje sa „ropstvom“, većina u ovom pokretu solidarnosti, koga su uglavnom činili aktivisti/kinje levičarskih sindikata, pokušava da izjednači određene borbe protiv privremenosti – jednog od glavnih oblika kapitalističkog restrukturisanja tokom istorije – sa opštim političkim zahtevima socijaldemokratskog sadržaja koji smatraju državu „pozdanijim“ i poželjnijim poslodavcem od privatnih podugovarača, time ostavljajući sa strane dovođenje u pitanje odbacivanja platnog rada.

OPADANJE BROJEVA, DRŽAVNE STRATEGIJE I KLASA

Kao što smo rekli na početku, znaci depresije u Grčkoj su od prethodne godine sve uočljivij. Kako bi imali jasniju ideju o znacima i posledicama najnovije faze krize, neophodni su neki podaci u vezi sa situacijom radničke klase.

Prema Eurostatu, najveći deo populacije koji živi u kućama za koje se kasni sa plaćanjem dugovanja živi u Grčkoj. Prema istraživanju Grčke banke u 2007, 6 od 10 vlasnika domova kasni sa dugom, 7 od 10 kasni sa plaćanjem potrošačkih kredita, jedno od dvoje kasni sa kreditnim karticama. Pored kredita, 7 od 10 vlasnika kuća kasni sa plaćanjem rente i 6 od 10 kasni sa uslužnim računima. Broj vlasnika domova sa kreditom prelazi 51% što znači da 2,15 miliona ljudi imaju neku vrstu kredita. Tako da je evidentno da je pribežište u kreditu počelo da dostiže svoje granice. Što se tiče plata i nezaposlenosti, indikatori su takođe jasni. 50% onih sa platama dobija manje od 1030 evra bruto. Osnovna plata u Grčkoj je najniža u zapadnoj Evropi (50% od EE15 plata). Nezaposlenost mladih dosegla je u 2008. 25,7% a što se tiče žena, one su na evropskom nivou najteže pogođene pogođene nezaposlenošću.

Oko 800 000 radnika/ca pada u takozvanu 500 evra generaciju. 300 000 od njih su „slobodnjaci“, 295 000 radi povremeno, 180 000 je zvanično nezaposleno u 2008. i 80 000 ljudi se očekuje da pristupe državnim programima (ekstremno malo plaćenim poslovima u javnom ili privatnom sektoru bez socijalne zaštite i koji navodno nude obuku) tokom 2008-2009.

U prvoj četvrtini 2009, stopa rasta u Grčkoj je bila samo malo iznad nule, zbog povećanja investicija privatnog kapitala i tu se zaustavila samo zbog državnih investicija. Na osnovu depresije, 160 000 ljudi je postalo višak, a planira se da se to poveća na 300 000, uglavnom u malim i vrlo malim firmama.

U određenim sektorima je sledeća situacija: U pomorskoj trgovini mnogo mornara nije isplaćeno, dok su im plate zamrznute. Radnicima/ama u javnom sektoru će takođe da se zamrznju plate. U industriji i posebno u tekstilnim fabrikama, sve su češći viškovi stalnih i ugovornih radnika/ca, a sve češća i češća je kraća radna nedelja sa manjom platom, kao i odgađanje plate. U

građevinskom sektoru postoji visok stepen nezaposlenosti i pad proizvodnje od 17%. Turizam, sektor sa najvećim udelom u GNP, već je pogođen visokim nivoima nezaposlenosti i padom od 9% u dolascima turista.

Iako je situacija nesumnjivo mračna, reakcija radnika/ca bila je još slabija od umerene i svakako preslaba da odgovori kontranapadom na kapitalističku restrukturaciju. Desio se popriličan broj mobilizacija kao odgovor na masovna otpuštanja, kašnjenja plata ili zatvaranja kompanija, uglavnom kratkih štrajkova ili zaustavljanja rada u nekim fabrikama. Samo nekoliko fabrika ili kompanija (u papirnoj pilani, telekomunikacionoj kompaniji i fabrici nameštaja) je okupirano i one su bile izolovane i nisu napravile kontakte sa drugim otpuštenim radnicima/ama; umesto toga, preferisan je put bilateralnih dogovora između radnika/ca i Ministarstva rada. Čini se da u većini slučajeva upravljanje depresijom/restrukturisanjem sledi uobičajenu putanju: dok se privremeni radnici/e otpuštaju, stariji radnici/e pristaju da daju ostavku i čekaju rano penzionisanje. Tako, masovna otpuštanja nisu vidljiva dok država sada „garantuje“ ove socijalne troškove samo kako bi ponovo objavila objavila „kolaps sistema socijalne zaštite“ – stalni državni moto zadnjih dvadeset godina – koji će da traži „nova žrtvovanja“ i tako dalje. Ipak, ovaj trik može da ima koristi za državu u ovom trenutku, pošto može da joj uštedi vreme i odloži opštu eksploziju. Ali koliko dugo? I koliko ljudi može da bude zadovoljno ovakvim manevrima?

U stvari, dok se depresija/restrukturisanje produbljuje, a kapital i država smanjuju direktnu i indirektnu platu, u isto vreme dok uvećavaju privremenost i otpuštanja, oni su zarobljeni u opasnom krugu u kome su prisiljeni da prepuste da se kriza legitimeteta još više produbi. U isto vreme, dok se nastavlja „rat protiv terorizma“, koji pokušava da se nasilno bavi sakupljenim problemima iz prethodne faze neoliberalnih ratnih deregulacija (6), grčka država koja ima svoje trupe u centralnoj Aziji trenutno je preplavljena rekama izbeglica u čijem nastajanju je pripomogla. Suočena sa noćnom morom novog decembra, još žešćeg kako se kriza produžuje, te sa neželjenim masama hiljada „dodatnih proletera“ iz Azije i Afrike, ona ima samo jednu kartu da stavi na sto: jačanje svojih represivnih mehanizama koji su sami po sebi i izazvali decembarsku pobunu i stvorili opasan miks domaćih i imigrantskih nereda!

Ipak, njihovo utočište u disciplinovanju i pojačavanju svoje dogme nulte tolerancije jeste neizbežno pošto nema više socijaldemokratskih strategija za proširenu reprodukciju proletarijata koje mogu više da se predlože. Prodavanje „bezbedonosne“ strategije domaćima nasuprot strancima „koji vrše invaziju“ i koji su korišteni kao žrtveni jarac, bilo je jedina „socijalna ponuda“ od strane države. Naravno, nove podele su u planu putem stvaranja novih „narodnih đavola“ i „moralne panike“. Početkom marta, nakon što je policajac ubijen tokom oružane pljačke, mnogi visoko pozicionirani policijski oficiri su upozorili na dramatičan porast oružanih pljački od januara (skoro 40 mesečno) pripisujući ih i oslobađanju mnogih osuđenika kao meri da se smanji pretrpanost zatvora, kao i „neredu“ prozrokovanom u decembru.

Upravo tada se počelo diskutovati o novim represivnim zakonima, nedavno donesenim. Prvo, kako bi se „zaštiti ugled policije“, pokrenut je stari zakon, uveden tokom diktature u 30-im, protiv zločina „klevetanja autoriteta“. Poznati slogan pobune „Panduri, ubice, svinje“ može sada službeno da dovede do dvogodišnjeg zatvora. Drugo, pravno ciljanje decembarske pobune odnosi se na „prikriivanje izraza

lica“, što se praktično odnosi na zamaskirani izgled. Zajedno sa formiranjem novih policijskih snaga i regularnijim patrolama, ova dela ciljaju dalje od kontranapada na omiljene simbole pobune. Demonizacija „maskiranih izgreznika“, započevši sa antiautoritarcima/kama i anarhistima/kinjama, povećavaju razdvojenost među pobunjenicima/ama kao i između pobunjenika/ca i ostatka proletarijata koji je ostao pasivan tokom pobune. Da nametnute kazna nisu toliko ozbiljne, moglo bi se doći u iskušenje da se smeje žestokom trudu države da se bori sa društvenom pobunom na nivou njenih slogana i načina oblačenja!

Iskorištavajući opšti osećaj društvene nesigurnosti koji je stvorila sama kapitalistička kriza, drugi „neprijatelj“ proizveden od strane države jesu izbeglice i ilegalni imigranti/kinje koji se guše u „hibridnom getu“ Atine.

Represivni mehanizmi znaju da su oni/e veliki deo pobunjenog mnoštva koji je preuzeo atinske ulice tokom tih decembarskih dana i noći, te ponovo u maju tokom muslimanskih nereda nižeg intenziteta, činili/e imigranti/kinje poreklom iz obližnjih naselja. Ovaj „geto“, najčešće smešten unutar istorijskog unutrašnjeg dela grada, podseća na američke getoe, u pogledu „vertikalne segregacije“ među njihovim naseljenicima, ili drugim rečima neuniformisanog društvenog karaktera, ili politike „planiranog rasturanja“. Takođe podseća na zapadnoevropska predgrađa, u pogledu multirasnog/etničkog spoja. Prethodno pmenute sličnosti, ili bolje reći analogije, treba da se obrađuju sa oprezom, posebno zbog velikih razlika. Medijski baraž prepun strastvenih članaka i srceparajućih TV reportaža, fokusiranih na okruženje i finansijsku degradaciju naselja unutar grada, koje je najčešće povezano sa nekontrolisanim/neorganizovanim smeštajem hiljada ilegalnih imigranata., prisustvom džankija, prostitutki i drugog „lumpen“ proletarijata, ukazuje na prvu fazu ovog novog rata. Mada treba i da se primeti da je ovakav medijski baraž započeo malo pre decembarske pobune.

Druga faza je mnogo direktnija i nasilnija. Fizički napadi na imigrante i ljude koji ih podržavaju, od strane čalnova neonacističke grupe bilo je udruženo sa masivnim hapšenjima od strane policije koje je dovelo do zatvaranja i deportacija. Lokalne skupštine desničarskih „ozlojeđenih građana“ i sitnoburžoaskih trgovaca, organizovanih od strane jedine ultradesničarske partije, protestovale su protiv prisustva imigranata/kinja u njihovim naseljima i čak su preduzimale direktne akcije protiv njih, poput blokade jednog lokalnog igrališta, na kome se obično igralo puno imigrantske dece dok su se njihovi roditelji družili naokolo. Štaviše, pod izgovorom „zaštite javnog zdravlja“ registrovano je mnogo starih i/ili napuštenih zgrada u centralnom delu grada, u kojima je bilo smešteno hiljade imigranata i onda su izdata naređenja za evakuaciju. Ovde, stalne „operacije čišćenja“ usmerene protiv imigranata/kinja i „lumpena“ u centru Atine, moraju da se sagladaju i kao napor za džentrifikaciju ovih oblasti unutar „istorijskog centra“ koji i dalje ostaje „nerazvijen“ i odbija da se pretvori u skupa, sterilna mesta slična muzejima, kao što je to u većini zapadnoevropskih gradova.

Na stranu sve ovo, grčka vlada je takođe objavila svoje planove da napravi 11 „koncentracionih kampova“ širom zemlje, sličnih onima već podignutim u Italiji, u kojima će da budu zadržani/e uhapšeni imigranti/kinje dok čekaju na svoju deportaciju. Skoro, ona je donela nove propise po kojima se vreme pritvora za ilegalne imigrante do trenutka deportacije podiže na 6 ili 12 meseci i bilo koji stranac

koji je optužen za činjenje zločina za koje može biti osuđen na više od tri meseca robije, može da se odmah deportuje, pod klasifikacijom „opasan za javni red i sigurnost“. Nedavni govor grčkog premijera, koji je povezo „kriminalitet“ sa „ilegalnim“ imigrantima i „maskiranim izgređnicima“ ukazuje na nastavak – već neuspešnog – neoliberalnog upravljanja krizom; ponovno otkrivanje i demonizacija „opasnih klasa“ koristi se kao oruđe za dalje podele i disciplinovanje proletarijata kako bi se prihvatilo propadanje njegovih životnih uslova zbog restrukturisanja. Ipak, lista „kriminalaca“ može opasno da se proširi i da u bližoj budućnosti uključi one koji samo „simpatišu“ pobunjenike/ce iz decembra. Pošto je „društveni ugovor“ prekršen, a na horizontu nema traga povratku socijaldemokratskih strategija, kapitalistički društveni odnosi ne mogu da se adekvatno reprodukuju i možda će „simpatizeri“ da imaju milion razloga da opravdaju strahove planetarnih šefova u vezi sa decembarskom pobunom kao uvodom u opštu proletersku eksploziju na putu globalne krize reprodukcije.

30.6.2009, TPTG